

Ga, laf gebroed van eeuwige Uitsaatsimpers,
Dat hij dien lof van eigen hoogmoed zwelt;
Maar 's Hemels vloek verstijve u tong en vingers,
Zoo ge ooit één woord van mijn verscheiden meldt.

Mijnheer de Voltaire had alles te zeggen" (bl. 386)

Werkelijk, de tijd was niet bekwaam voor dit werk. En in dit geval wil ik dit alles vooropschuiven, om de ellende, waarin we al zingend zitten, verklaarbaar, en voorzoover ieder min of meer kind van zijn tijd is, ten deele ook verschoonbaar te maken.

Bovendien kan in de derde plaats niet genoeg er aan herinnerd worden, dat de berijmers gebonden waren aan een statenvertaling, die voor den tijd, waarin ze geboren is, een meesterstuk hoeten mag, maar die bij verder gaand onderzoek zich op ettelijke plaatsen blijkt vergist te hebben. Onder de voorbeelden van foutieve opvatting, die ik verleden week gaf, komen verscheidene op rekening van de Statenvertaling.

In de vierde plaats kan men wijzen op de tekst-critische werkzaamheid, die onder gereformeerden al meer op gelukkige wijze opkomt^{*)}, en die ook op verscheiden plaatsen in de psalmen ons helderheid geeft over teksten, die den rijmenden vaderen duister waren. Om iets te noemen: (ik blijf maar weer, om niemand te verhoornen, me beperken tot psalm 1-20); in 7^e staat op 't eind een tusschenzin:

Mijn God! zoo 'k immer heb bedreven
Het booze stuk, mij aangewreven,

(Hem heb ik zelfs 't gevaar ontruikt,
Die mij ten onrecht had verdrukt.)
Zoo moet 't, dus! conjunctief! mijn vijand op de hielen
Mij volgen...

(hetwelk hij toch wel zal doen). Men zou kunnen zeggen, dat in zangen, die voor een eeredienst, nog wel van den langen zang, bestemd zijn, tusschenzinnen niet mogen voorkomen, en dus, (wat ook tot „vertalen“ behoort alsmede tot „berijmen“) moeten worden omgezet in gewone zinnen. Maar komaan, in een vriendelijke stemming herinnert men zich, dat de statenvertaling het zoo heeft gewild:

Heere, mijn God, indien ik dat gedaan heb... (ja, ik heb gesond, dien, die mij zonder oorzaak benauwde),
zoo vervolg de vijand mijne ziel...

Doch Noordzij verhaalt zonder tusschenzin:

Heere, mijn God, als ik dat gedaan heb,

als ik kwaad deed hem, die in vrede met mij leefde,
als ik beroofde hem, die mij zonder oorzaak vijand was,
dan moge de vijand mij vervolgen...

Een ander voorbeeld geeft 9°:

Bewijs, o Heer, uw knecht gen.
Sta mij in mijn ellende g.
...

een gebed dus. Geheel overeenkomstig de Statenvertaling:

Wees mij genadig, Heere, zie mijn ellende aan... (9:14).

Maar Noordzij heeft, blijkbaar langs tekstcritischen weg, deze vertaling verkregen:

De Heere is mijner genadig geweest. Hij heeft gezien mijne ellende...

en hier is dus het gebed omgezet in een lofzegging, zoodat de organist straks niet behoeft te smijten met registers, noch te gaan trillen met tremulant, vanwege het naderend gebed, wanneer het nageslacht eenmaal zal zingen naar Noordzij of een zijner of eens anders kleinzonen.

Zeer typerend is ook, wat tekstcritiek maakt van een anders onbegrijpelijk vers, op zijn beurt moeder van een onbegrijpelijk rijm. Zing eens 12^e:

De booze keurt zich vrij van alle banden,
En draaft rondom, terwijl hij 't land beroert:
Daar 't smooeste volk de teugels krijgt in handen,
En tot den top van eer wordt opgevoerd.

Men denkt onwillekeurig aan Rusland en misschien heeft de een of andere anti-revolutie-preek het vers wel gebruikt in November 1918 of daarna, toen Rusland in onze bidstonden gedacht werd. Maar, al heeft de statenvertaling deze gedachte geïnspireerd, het hebreuwsch is moeilijk; en, schoon anderen weer een anderen tekstcritischen weg inslaan met andere resultaten. Prof. Noordzij vertaalt:

De goddeloozen zwerven rond,
als laagheid de overhand neemt bij de kinderen der [mensen].

Dat in psalm 16 de tekstcritiek van Prof. M. en Dr A. Noordzij heel het rijm haast buiten gebruik stelt, hebben we reeds eenigermate besproken. En, om niet meer te noemen, ook het laatste vers van 20 wordt door de tekstcritische conjectuur geheel opzij geworpen:

Behoud, o Heer! wil bijstand zenden,
Verlos, bewaar, verschoon.

Tot zoover wordt God dus aangesproken. Maar dan komt, in het rijm, God ineens onder den naam Koning, in den derden persoon voor:

^{*)} Zie o.a. Prof. Ridderbos op Jesaja met zijn vele tekst-critische verbeteringen.

Die Koning hoor, als w in ellenden
Aanbidden voor zijn troon.

Zulke overgangen van „gij“ in „hij“, van tweeden in derden persoon komen in het Hebreuwsch meer voor; en Rudolf Otto in „Das Heilige“ heeft er het mooie in ontdekt, wanneer de bijbel zelf zoo doet. Maar in dit geval is het zoo niet; zie Noordzij (20:10):

Heere, geef den koning de overwinning
en verhoor ons, als wij roepen!

Ook de uit den hemel neervallende strikken worden uit 11e (zie 11:6) weggewerkt bij Noordzij door andere lezing:

Hij zal op de goddeloozen varige kolen doen regenen
[en sulfer,
en een gloeiende wind is het deel hunz bekers.

Men ziet, er is veel bij te brengen voor de getuigen à décharge.

Zelfs zou ik, als ik maar plaats had, graag willen uitmeten, hoeveel fouten andere bewerkingen der psalmen hebben, en ik zou willen wijzen op de aversie die nu eenmaal aan het oude calvinisme inheemsch is geweest gedurende de lange dagen tegen alles wat mooi is; een houding, die vanzelf ook verhinderd heeft, dat een heilzame schaamte komen kon over de rijmers van het „staatscreatuur“, dat wij nog altijd bezitten. Ik zou zelfs de braafheid en de benepenheid, het ontbreken van alles wat groot en sterk en ontzaglijk is, niet eens al te erg willen aanrekenen aan de vaderen, als ik me herinner, dat nog vele zonen des Zondags zich gesticht achten, als zij maar kunnen verklaren, dat ze „genoegen“, soms zelfs „veel genoeg“ hebben gehad; een woord, dat ons moge vergeven worden, maar dat in elk geval hopeloos zwak is, en een prediker kan doen zuchten, als hij zelf nog in staat is, in de sfeer der geweldigheden te blijven staan; wat vaak moeilijk is, als men consistories door moet, om thuis te komen, waar trouwens koffie wacht^{*)}.

Maar ik houd op. Want ik heb genoeg gezegd, om te doen gevoelen, dat ik er niet aan denk, de berijmers van onzen bundel voor te stellen als lieden, die te dom waren om los te loopen. Het volk van hun eeuw heeft de rijmheden gekregen, die het verdiende. En het volk, dat zich ook nu nog dit loon der 18e eeuw genoeglijk toeneest, wete, wat het doet: het heeft mogelijk zijn weetje; maar zelfrespect, dat bij God geboren wordt, durft niet vreeze en beven zich losmaken van het loon, dat groot genoeg was voor een geslacht van slapelingen, die welhaast gereed stonden, de fransche revolutie binnen te halen, hoewel, met gepaste kalme,

En juist, nu ik clementie heb gepleit voor de heeren, die we eerst herhaaldelijk in staat van beschuldiging moesten stellen, alleen reeds bij een onderzoek van ps. 1-20, juist nu is de weg vrij voor mijn tweede stelling, dat het pas na dit betoon van barmhartigheid aan de berijmers blijkt, hoe ONBARMHARTIG het is, aan hun werk nog langer vast te houden, om der wille van de lieve gewoening.

Want, weet, o lezer, dat ik in deze artikelen niets verkondigd heb, dat niet iedere meelevende gereformeerde had kunnen verkondigen. Ik heb geen hebreuwschen bijbel gebruikt en geen geleerdheid; ik heb alleen een vertaling gelegd naast onze berijming, die voor een paar dubbeltjes onder ons aller bereik ligt, en wat ik uit die vergelijking vond, had iedereen kunnen vinden. Ieder kan dit alles controleeren en iedereen kan ook het lange bezwarenlijstje verder aanvullen.

Is het nu niet ondankebaar, als wij het licht, dat God ons geeft, ongebruikt laten? Bidden wij voor niets om de resultaten van onze Gereformeerde wetenschap? Zeggen wij voor niets, dat wij God in AL Zijn werken, dus ook in de vondsten van geloovig denken en in de vormen van geloovige kunst, mogen heiligen, roemen en prijzen? Mogen wij de gemeente, ons opgroeiend geslacht, de menschen buiten onze kerk, nog langer gewennen aan een gezang, dat door zijn onderwetsche termen den vreemde een onwennig gevoel geeft, het exegetisch geweten afstompt, Gods Woord (wij willen immers Gods Woord in het kerklied?) op onderscheiden punten verkracht, den prediker vaak verhindert, het vers te doen zingen, dat nog wel de getrouwe berijming wil heelen van zijn uit de psalmen gekozen tekst? Als wij niet wat gaan DOEN, dan is dat ondankebaar jegens God en onbarmhartig jegens de menschen.

Sedert de ingebruikneming van de Geref. Zinderkerk te Rotterdam is de tekst nog al eens vaak herhaald: Uit Sion, de volkomenheid der schoonheid, verschijnt God blinkende. Dr A. Kuyper Jr heeft aan deze tekstkeuze evenveel vreugde beleefd, als Dr Knap met zijn „een rad in het midden van een rad“. Welnu, dat woord is zóó mooi, en zóó ontzaglijk, dat het te hopen is, dat we

^{*)} Waarom heeft een gereformeerde niet de mooiste hoofdstukken uit Otto, Das Heilige, geschreven? Waarom preeken we zoo genoeglijk en zijn we altijd bang voor den burgerzin, die het vooral „genoeglijk“ moet hebben en die om des levens wil geen hoofdpijn, doch alleen pepermaat hebben moet?

het nu niet al te vaak gaan zeggen, want dan wordt het ook weer een leus. Het is beter, dat we er eens een half uur over denken, en dan wat gaan DOEN.

We kunnen dan ook de nagedachtenis eeren van hem, dien we zoo nog al eens mogen komen te noemen: den lieflijke in psalmen.

K. S.

UIT DE SCHRIFT.

Reclame.

Neem de harp, ga in de stad rond, zij vergeten hoer; speel wel, zing vele liederkens, opdat uwer gedacht worde. Jes. 23:16.

Het is in onze dagen weer de vraag, in hoeverre de kerk op al of niet geoorloofde wijze zich inspannen mag, om de aandacht te trekken. Wij leven nu eenmaal in den tijd van reclame. Op meermalen geraffineerde wijze weet in onze eeuw ieder de aandacht te trekken. Reclame wordt systematisch ingedaacht en methodisch uitgevoerd. Tot de poststempels toe worden ervoor misbruikt. En de laatste bladzijde van een courant is een doorlopende beleediging van den lezer, of anders een eerlijke belijdenis van de haastigheid, de oppervlakkigheid van onze dagelijkse werkzaamheid. Al de groote strepen, de groote, soms ook gekleurde lijnen en letters, de schreeuwende platen, die de advertenties sieren, of ontsieren, al naar ge de dingen ziet, laten duidelijk zien de geweldige krachtsinspanning, die men zich getroost, enkel en alleen maar, om toch de aandacht te trekken. Het voornaamste in het blad — de leidende artikelen — gaat zonder dat groote gebaar voor u staan en vraagt in gewone letter uw aandacht; maar de advertenties zijn hout en grof; zij spreken in den overtreffenden trap en roepen den drukker de uitroepkens te verduubelen in de letterkast. En dan de aanblik van een groote stad bij avond... de electrische reclame...

Welnu, zegt men, dat is nu eenmaal de geest van den tijd. Waarom zou de kerk daarvan geen verstandig gebruik maken? Als eens een kerkdienst op het poststempel stond? Als de kerk eens meer naar huiten trad, om de aandacht te trekken? Amerika is ons reeds voorgegaan; de staaltjes, die men ons vandaar vertelt, zijn eenvoudig verbluffend. Nederland volge het voorbeeld, zoo luide de oproep en late de kerk uit haar schuilhoek te voorschijn treden, met de trompet in de hand.

In dit geding, dat niet met één woord afgedaan kan worden, is het woord van Jesaja tot Tyrus voor ons niet zonder betekenis. In hoofdst. 23 spreekt de profeet over Fenicie, en zegt het oordeel aan. Vooral Tyrus, de geweldige stad, moet het daarbij ontgelden. Tyrus heeft zeer veel, dat de aandacht trekken kan: het heeft waterbouwwerken en purperbereiding, het heeft bibliotheken en occulte wetenschap; het is zelf een wonder van bouwkunst en een model van militaire versterking.

En zoolang Tyrus groot is, en positief meehelpt aan den opbouw van de Aziatische cultuur, gaat het zijn gang; het brengt zijn waren op de markt en zegt: goede wijn behoeft geen krans.

Maar, zegt Jesaja, straks komt de tijd van verwoesting. Tyrus zal dan eenzaam en verlaten liggen; een vergeten stad. Doch niet altijd zal haar weduwstaal duren. Ze zal eens weer meetellen. Ze zal daar trouwens zelf wel voor zorgen. Want die stad zal op de wereldmarkt zich aanstellen als een hoer, die de straat optrekt, een lier in de hand, en die met verlokken stem door zang en door spel, er op uit is, de aandacht te trekken voor haar persoon en minnaars te werven.

Die daad is een uiting van diepe modeloosheid, al lijkt ze nog zoo levendig en hupsch. Want wie rustig zelfvertrouwen heeft, en sterk zich weet door den arbeid der opbouwende liefde, die heeft geen zang en geen spel nodig, om de aandacht te trekken. Want die heeft de aandacht, eenvoudig door het werk der opbouwende kracht, dat verricht wordt. Doch deze vergeten hoer halt zich, als ze alleen is, de vuist in wanhoop over het gebrek aan belangstelling, waaronder ze gebukt gaat. Aan de kracht van haar persoonlijkheid wanhoopt ze. En tegenover de jonge bruid, die niet eens vraagt, of haar persoon wel genoeg de aandacht kan trekken, maar die ondanks zichzelf het toch doet, staat de vergeten hoer, die altijd getracht heeft, opzettelijk en kunstmatig de aandacht te winnen, en die, als dat niet meer zoo gemakkelijk gaat, de oogen blankt, die pas over verloren glorie geweest hebben, die dwingt tot een verlokken lied, de stem die pas gescholden heeft op de wereld en zichzelf.

Zoo moge dan de kerk van Christus achter de vroolijkheid van deze reclame de wanhopigheid zien en gewaarschuwd zijn.

Want als echte liefde niet opgemerkt wordt, dan zal zij toch niet zich prostitueren, om toch maar genoten en opgemerkt te worden.

En wanneer het waar is, dat de kerk haar invloed op het volksleven kwijt raakt (maar zonder meer is dat nog lang niet waar), dan moge zij zich wachten voor het Tyrische hoerengezang. Wat zij te bieden heeft, zonder prijs en zonder geld, is trouwens niet haar schoonheid en haar liefde, maar die van haar Koning en Heer. De ondergeschikte moge toezien, hoe hij zijn Meester aankondigt.

Het
gegru
De kr
ruimen
heid is
over d
jaren.
recl
dat ha
verel
Een ko
zuil, w
verkrac
vereine
legd, w
Ze heef
Wij
te leid
stuk
aandach
vanzes
profetes
ze moe
Maar
is door
Haar es
Hem, d
doet ha
zoo ver
zijn ho
een zóó
brekende
de Vade
En zo
aandach
toerl
hebbend
geleerde
voegdhe
zend arg
de oog
teerde;
Tegen
verkapte
van velen
te trekke
hoekje a
en dat
werk op
woord:
zullen ha
Want
ook de g
Maar al
schen zie
heid van
dringen
Als er
niet, da
geven, A
ben doe
feerders
de groote
over, al
En als ik
is zond
ik voor
markt der
wereldma
hoven,
Van he
veel ger
Jesu, is
druk vor
Toen t
aan een
openbaar
schier
zooveel
een werk
tendom
den te g
J. H.
1841 de
maar zij
uitgever
meening
Ongeve
Renan zij
Strauss e
leefde, kv
weken de
Was in
eveneens
stemming
schen h
lingen.
Op hoe
gestoken.
machte w
er naar u
geprezen
J. J. v